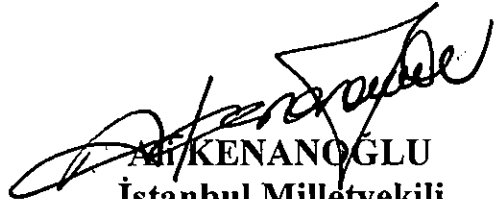

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bilim insanları, bu yüzyıl içerisinde Türkiye'de volkan patlama ihtimalinin %70 olduğunu belirtmektedir. Türkiye zamanında alınmayan önlemler nedeniyle felakete dönüşen depremin açtığı ağır yaraları sarmaya çalışırken, volkan patlaması uyarısı nereden çıktı (?) denilebilir. Oysa, Türkiye'de bir volkan patlaması olması, patlamaması riskinden daha yüksektir.

Dolayısıyla, Türkiye'de bir volkan patlaması riskinin araştırılması, olası bir volkan felaketine yönelik bilinçlendirme ve hazırlık çalışmalarının artırılması, olası bir volkan patlamasında alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, patlaması muhtemel volkanların araştırılması, takip edilmesi, saha çalışmaları yapılarak lokal risk analizleri ve planlama çalışmalarının başlatılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Deprem felaketine tedbirsiz, önlemsiz ve hazırlıksız yakalandığımız gibi gelecekte bir volkan patlaması halinde benzer sonuçlarla karşılaşmak istemiyorsak, şimdiden volkan ve iklim bilimcilerin sayısının artırılması, aktif çalışma yapabilmesi, halkı bilinçlendirmesi ve olası bir volkan patlamasına karşı alınması gereken tedbir ve önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve Meclis İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırma Komisyonu Kurulmasını arz ve teklif ederim. 14/03/2023

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

“Bir felaket yaşanmadan önce yapılan her uyarı felaket tellallığı olarak algılanırken, felaket yaşandıktan sonra alınan her önlem yetersiz kalacaktır”

Daha çok ilk öğretim çağlarında volkanlarla ilgili bizlere öğretilen coğrafi bilgilerle yetinilen ve **“ülkemizdeki volkanlar aktif değil”** bilgisi gerçekten doğru mudur? Bu meşru bir sorudur. Ya sinsi bir düşman hemen yerin altında derin uykuda ise ne yapmalıyız? Bu gibi sorulara verilecek doyurucu cevaplar ne yazık ki toplumun % 1'ini geçmeyecek yetersizlikte kalmaktadır.

Dünya üzerinde 500 aktif volkan bulunmakta ve her yıl bunlardan 50 kadarı harekete geçerek lavlarını püskürtmektedir. Son iki yılda bile Hawaii, İspanya, İzlanda, Endonezya, İtalya'daki volkanlar gündemde sık sık yer almıştır. Bazısı 800, bazısı 6000 yıllık uykusundan uyanarak tekrar lav püskürtmeye başlamıştır. Dünyanın en büyük aktif yanardağı olan Hawaii'deki Mauna Loa ise 40 yıl sonra tekrar patlamıştır.

Türkiye'nin de içinde olduğu Alp-Himalaya kuşağında İspanya'dan başlayıp İtalya ve Yunanistan üzerinden Türkiye, İran, Endonezya ve Filipinler'e doğru giden bölge içerisinde yüzlerce volkan var ve buralarda tarih boyunca patlamış büyük volkanlar bulunmaktadır.

Peki, 15 volkana sahip Türkiye için volkan tehlikesi ne kadar büyüktür? Verilere göre Türkiye'de yaşanan son volkanik patlama, 1855 yılında **Tendürek Dağı'nda** gerçekleşmiştir. Ancak uzmanlara göre, bu volkanlar tamamen susmuş değil ve zamanı geldiğinde tekrar faaliyete geçecektir.

1985 yılında Kolombiya'daki Nevado del Ruiz volkanının patlamasının sonucu 23.000'e yakın insan yaşamını yitirmiştir. Bu kadar insanın yaşamını yitirmesinin nedeni ne yazık ki yine hayırsızlıktır. Sessiz ve derinden gerçekleşen bir felakete neden olan volkan, bundan önce 1845'te patlamış ve 140 yıldır uyuduğu için tehlikeli olmadığı algısı oluşmuştur. Türkiye'de ise **Ağrı Dağı** 1840'ta, **Tendürek Dağı** ise 1855'te patlamıştır. **Oysa insanlar için uzun olan bu zaman dilimi, jeoloji için çok kısa bir zaman dilimidir.**

Volkan riski yüksek ülkelerde, tıpkı deprem uyarıları gibi volkan patlaması uyarıları bilim insanları tarafından yapılmış ancak kimse dinlememiştir. Bizde de benzer bir durumun yaşanmaması için yetkililerin ve halkın bilinçlenmesi gerekmektedir. **Çünkü bu yüzyılda Türkiye'de bir yanardağ patlama ihtimali, patlamama ihtimalinden çok daha yüksektir!**

Bir volkanın aktif sayılması için son 10.000 yılda patlamış olması yeterli görülmektedir. **Dolayısıyla Türkiye’de ki volkanların 10 tanesi teknik olarak aktif volkanlar olarak sayılmaktadır.**

Aktif Volkanlar: Acıgöl-Nevşehir, Ağrı Dağı, Erciyes Dağı, Göllü Dağı, Hasan Dağı, Karaca Dağ, Karapınar Volkanik Alanı, Kula, Nemrut Dağı, Tendürek Dağı

Olası Volkanlar: Girekol Tepe, Gölcük, Kars Platosu, Süphan Dağı

Aktif Olmayan Volkanlar: Kapadokya

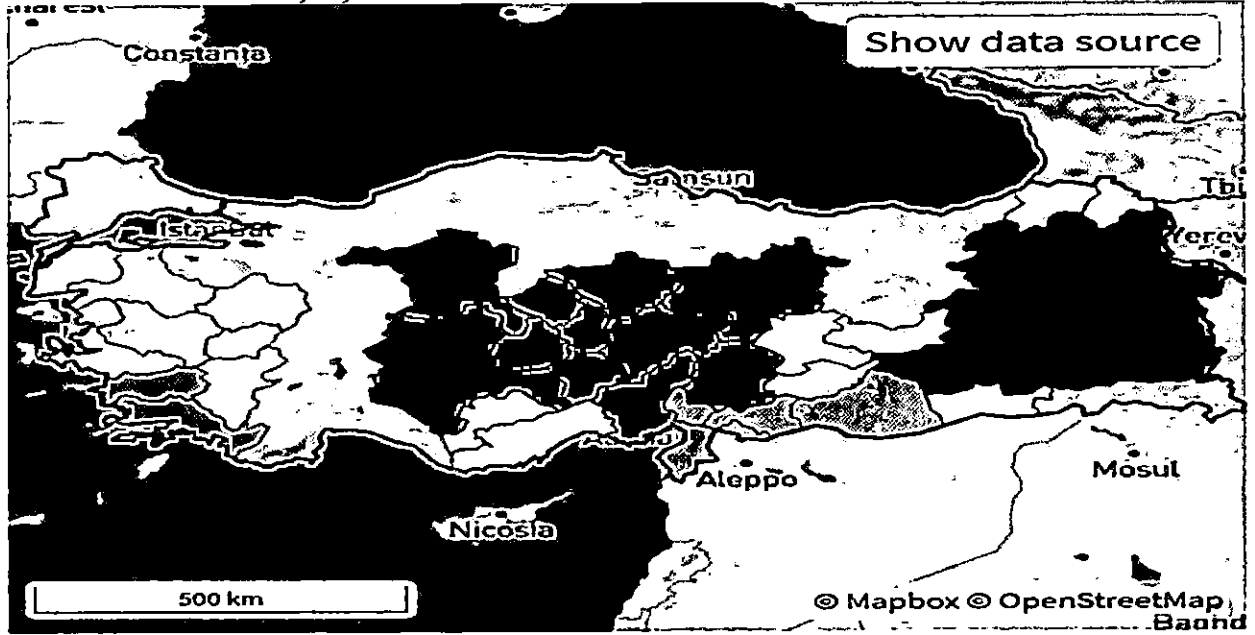
Türkiye’de volkanik özellikte 15 farklı oluşum var ve patlama tarihleri şu şekildedir.

İsim	Yükseklik		Yer Koordinatlar	Son aktivite
	metre	feet		
Acıgöl-Nevşehir	1689	5541	<u>38.57°K</u> <u>34.52°D</u>	Holosen
Ağrı Dağı	5137	16,854	<u>39.70°K</u> <u>44.28°D</u>	1840
Akyarlar ⁽¹⁾	172	564	<u>36.98°K</u> <u>27.31°D</u>	Bilinmiyor
Erciyes Dağı	3916	12,848	<u>38.52°K</u> <u>35.38°D</u>	MÖ 253
Girekol ⁽²⁾	2323	7621	<u>39.17°K</u> <u>43.33°D</u>	Holosen
Göllü Dağ	2143	7031	<u>38.25°K</u> <u>34.57°D</u>	Holosen
Hasan Dağı	3253	10,672	<u>38.13°K</u> <u>34.17°D</u>	MÖ 620
Karaca Dağ	1957	6421	<u>37.67°K</u> <u>39.83°D</u>	-
Karadağ	2271	7450	<u>37.25°K</u> <u>33.08°D</u>	-
Karapınar Düzlüğü	1302	4272	<u>37.67°K</u> <u>33.65°D</u>	Bilinmiyor
Erzurum-Kars Platosu	3000	9842	<u>40.75°K</u> <u>42.90°D</u>	Bilinmiyor
Kula Tepeleri	750	2461	<u>38.58°K</u> <u>28.52°D</u>	Holosen
Nemrut Dağı (Bitlis)	2948	9672	<u>38.65°K</u> <u>42.23°D</u>	1692
Süphan Dağı	4158	13,642	<u>38.92°K</u> <u>42.82°D</u>	Holosen
Tendürek Dağı	3584	11,758	<u>39.33°K</u> <u>43.83°D</u>	1855

Peki, Türkiye'de tekrar bir volkanik patlama olma ihtimali nedir?

Bristol Üniversitesi ve TÜBİTAK tarafından hazırlanan bir araştırma raporuna göre, **Türkiye dünyadaki volkanik faaliyete ev sahipliği yapan 95 ülkeden en riskli 14. Ülke olarak belirlenmiştir.**

Risk haritamız ise şu şekildedir:

■ Yüksek

□ Düşük

■ Orta

□ Çok Düşük

Volkan riskinin tek bileşeni Endonezya, İzlanda gibi sık sık patlayan volkanlara sahip olmak değildir. Aynı zamanda o volkanların etrafında ne kadar insanın yaşadığı, o ülkenin vatandaşlarının ve yetkililerinin volkanik bir felakete ne kadar hazırlıklı olduğu, ülkede volkanların ne kadar yakından takip edildiği ve genel olarak volkanik tehlike ve risklerden ne kadar haberdar olunduğu gibi detaylar çok önemli olmaktadır.

Türkiye'de volkan riski üzerinde neredeyse hiç durulmadığı ve neredeyse hiçbirimizin volkanizmayla ilgili en ufak bir fikri olmadığı için volkanik oluşumlar etrafında muazzam bir nüfus birikimi söz konusudur. Ülkemizdeki aktif volkanların etrafındaki 100 kilometrelik yarıçapta 15 milyon insan yaşamaktadır. Buna rağmen volkan tehlikesi konusunda bir bilinçlendirme neredeyse yoktur. Oysa biz görmesek bile çocuklarımız, torunlarımız çok büyük ihtimalle Türkiye'de bir volkan patlamasına tanıklık edeceklerdir.

Kolombiya'daki 23.000 kişinin ölümüne neden olan Nevado del Ruiz 1985 yılında patlamadan önce 1845'te patlamış, bizde de Ağrı Dağı 1840'ta, Tendürek Dağı ise 1855'te patlamıştır.

Ağrı Dağı'nın son patlamasında en az 1900 kişinin öldüğü söylenmektedir ki o zamanın nüfusuyla düşününce bunun ne kadar çok olduğu anlaşılmaktadır. Bu sayı doğruysa, **bu patlama kayıtlı insan tarihindeki en ölümcül 21. volkanik patlama anlamına gelmektedir.**

12 ülkeden 35 bilim insanının Türkiye'de yaptığı bir araştırmada **Nemrut'un da hâlâ aktif olduğu görülmektedir.**

Bonn Üniversitesinden Prof. Dr. Thomas Litt koordinatörlüğünde yapılan araştırmada, **Van Gölü'nün** yaşının yaklaşık 400.000 yıl olduğu ve gölün Nemrut volkanının patlamasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Prof. Dr. Thomas Litt, en son 1440'lı yıllarda faaliyet gösterdiği varsayılan volkanın patlayarak faaliyete geçeceğini belirtmektedir. Göl üzerinde yapılan bu araştırmayla birlikte jeofizikçiler, jeologlar ve risk analizcilerine göre en büyük risk ise volkanizmanın akarak değil patlayarak oluşması tehlikesidir.

Çatalhöyük yakınlarındaki Hasan Dağı'ndaki patlama ile Neolitik Çağ'da yapılmış bir manzara resmi arasında da bir bağlantı olduğu düşünülmektedir.

Kaliforniya Üniversitesinden Axel Schmitt ve ekibinin araştırma sonuçlarına göre Çatalhöyük'te yaşanan volkanik patlama ile tarihte bilinen "lav püskürten volkan resmi"nin zamanları çakıştığını açıklamaktadır. Yeni kanıtlar 8600 yıllık resmin dünyanın en eski manzara resmi olduğunu kanıtlayabilir.

1960 yılındaki kazılarda kerpiç bir evin duvarında keşfedilen, bir yerleşim yeri üzerindeki iki tepeli volkanın lav püskürtmesini gösteren, üç metre genişliğindeki MÖ 6600 tarihli resim Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde tutulmaktadır.

Ege Denizi'nde de volkanik faaliyetler görülebilmektedir. Yunan adası Santorini bir volkan patlaması sonucunda oluşan bir adadır ve hatta 2012 yılında da bu bölgede denizin altında genç bir volkan olduğu gözlemlenmiştir.

Marmaris'in 150 metre ilerisinde 25 metre derinlikte de bir volkan ağzı tespit edilmiştir. Deniz suyunda yüksek sıcaklıklar ve bölgede sismik faaliyetlere rastlanmıştır.

Bilim, nasıl ki içinde bulunduğumuz pandeminin geleceğini yıllar önce söylediye bu durum konusunda da bizi uyarmaktadır. Belki bir hafta sonra belki de bir asır sonra... Orada bir yerde sinsi bir düşman bizi beklemektedir.

Bütün bunlara göre; Türkiye’de bir volkan patlaması riskinin araştırılması, olası bir volkan felaketine yönelik bilinçlendirme ve hazırlık çalışmalarının artırılması, olası bir volkan patlamasında alınması gereken tedbir ve önerilerin belirlenmesi, amacıyla bir araştırma komisyonun kurulmasını çok önemli ve elzem görmekteyim.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Tulay
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	Sait
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Gülstan
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	Habip
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Ali
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Huseyin
10	REMZİYE TOSUN	DIYARBAKIR	Remziye
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	Rıdvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat